

Informatieblad Leidinggevend Beeldcoachen (start maart 2020)

1. Inleiding

Leidinggevend beelcoachen richt zich op schoolleiders die een cultuur willen realiseren waarin de diversiteit aan kwaliteiten bij medewerkers wordt benut met de focus op zelfsturing en zelfstandigheid. Het is wetenschappelijk al lang vast gesteld dat de kwaliteit van de interacties bepalend is voor het prestatie niveau van organisaties. In het onderwijs betekent dit de kwaliteit van interacties tussen medewerkers en schoolleiders, en schoolleiders onderling. Goed functionerende organisaties kenmerken zich door kwaliteit in interactie die zichtbaar wordt in o.a. een feedback cultuur, waarin plaats is voor zowel positieve als kritische specifieke feedback. Een krachtig middel om leren in een organisatie te stimuleren is het gebruik van beeld.

Leidinggevend beeldcoachen werkt op basis van de vertaling van wetenschappelijke uitgangspunten met betrekking tot leren en ontwikkelen naar de praktijk. Het is een combinatie van een fundamentele visie op groei (en als zodanig breed en krachtig) en een methode met hele concrete praktische handvatten.

De opleiding is daarmee zeer geschikt om impliciete opvattingen over onderwijs expliciet te maken en helder te krijgen welk concreet onderwijsgedrag hoort bij uw onderwijsvisie, of visie op leren. Met behulp van leidinggevend beeldcoachen kunt u veranderingen in uw schoolorganisatie in gang zetten en concreet maken.

2. Uitgangspunten

Kennis & kwaliteit

Csikszentmihalyi is samen met de psycholoog Seligman de grondlegger van de *positieve psychologie*. Zij stellen dat de psychologie in het verleden te veel is uitgegaan van wat er mis is met mensen. De positieve psychologie gaat uit van de kracht en de talenten van mensen. Het gaat dan om het verbreden en uitbouwen van die al aanwezige talenten en kwaliteiten. Daardoor ontstaat een grotere intrinsieke motivatie en wordt het zelfsturend vermogen vergroot. Door als leidinggevende aan te sluiten op het feitelijke functioneren van de medewerker ontstaat de ruimte waarin ontwikkeling, zelfregulering naar zelfstandigheid in relatie optimaal plaatsvindt. In onze werkwijze gaan wij ervanuit dat mensen al heel veel kwaliteit in huis hebben en dat je hen kunt helpen die kwaliteit uit te bouwen. Als je je eigen kwaliteiten goed kent en die bewust kunt inzetten, dan bereik je meer met minder energie. Dat geldt voor leerlingen, maar natuurlijk ook voor medewerkers en schoolleiders. Vaak gaat veel van die kwaliteit verloren, op alle niveaus in de organisatie, doordat we teveel druk op mensen leggen. Professioneel handelen houdt ook in dat je kunt expliciteren wat je doet en waarom je dat doet. Dat betekent dus ook verantwoording nemen en afleggen, naar collega's, naar ouders, naar buiten.

Hoge verwachtingen

Al in 1968 bewees Robert Rosenthal met zijn onderzoek naar het Pygmalion effect, dat hoge verwachtingen de prestaties verhoogt. Zeer onlangs verscheen er een proefschrift van Korthals (2015), waarin werd aangetoond dat leerlingen met een HAVO-VWO advies beter presteerden als ze inderdaad VWO gingen doen, dan wanneer ze HAVO deden. Interessant is verder onderzoek uit Australia en Nieuw Zeeland, waarin gekeken werd welke gedragingen mensen hebben die hoge verwachtingen hebben. Het blijkt dat de volgende gedragingen samen gaan

met hoge verwachtingen: vriendelijkheid, veel kwalitatief goede vragen stellen, informatie toevoegen die de prestatie van de leerling aanvult en op een hoger plan brengt, zo min mogelijk aanwijzingen geven, en last but not least het geven van leerbevorderende feedback. Deze visie op het concreet in gedrag vertalen van hoge verwachtingen is de basis voor zowel 'Didactisch Coachen', als 'Leidinggevend Coachen'. Beide benaderingen van leidinggeven en lesgeven zijn verwerkt in de opleiding 'Leidinggevend Beeldcoachen'.

Leren met behulp van op data gebaseerde feedback

Uit onderzoek blijkt dat leren met behulp van op data gebaseerde feedback (Voerman, Meijer, Korthagen en Simons, 2015) helpt bij leren. Dit is dan ook een belangrijk onderdeel van onze trainingen leidinggevend coachen. Op data gebaseerde feedback wordt gegeven door middel van een interventie-analyse en met behulp van video-intervisie. En juist deze vorm van feedback wordt door leidinggevend zelden gegeven. Hiermee wordt de professionele autonomie teruggegeven aan de leraar: wanneer vragen stellen een basishouding is, samen met het benoemen van kwaliteiten, leidt dat bij docenten en leerkrachten tot een onderzoekende houding die een hoge mate van zelfvertrouwen en professionaliteit (Smeets, & Ponte, 2009) tot gevolg heeft. Daardoor wint de school aan kwaliteit.

3. Opzet leidinggevend beeldcoachen

In deze opleiding van in eerste instantie een jaar leert u coachen, observeren, vragen stellen en feedback geven met behulp van beeld. U maakt klassenopnames, of opnames in andere situaties die van belang zijn en bespreekt de beelden na met de betrokken docenten. Die bespreking vindt plaats op basis van de hierboven genoemde uitgangspunten en op basis van de onderwijsdoelstellingen die u met uw school heeft. Explicitering daarvan en vertaling in concreet gedrag behoort dus bij de opleiding. De opleiding vindt plaats in een groep van maximaal 6 deelnemers. Hierbij komt coaching aan de orde, in het algemeen en specifiek met behulp van beeld. Ook zal het dilemma tussen begeleiden en beoordelen besproken worden. Leidinggevend beeldcoachen is speciaal voor leidinggevend die hun feedback aan docenten data-gestuurd willen maken en bovendien willen kapitaliseren op talenten en daarmee sturen op de kracht van hun medewerkers. De opleiding beslaat in principe 1 jaar en bestaat uit 10 bijeenkomsten. De opleiding bestaat uit twee onderdelen.

Leidinggevend beeldcoachen: niveau 1

Dit deel van de opleiding is een eerste kennismaking en bestaat uit ongeveer 4 sessies met een tussentijd van 4 weken, afhankelijk van het observatievermogen en de technische competentie. De tussentijd is nodig om in de praktijk te oefenen, de techniek en montage onder de knie te krijgen, te reflecteren op de eigen praktijk en het lezen van literatuur en artikelen die in de training worden aangereikt. De totale tijdsbesteding is ongeveer een tweevoud van de uren die worden doorgebracht tijdens de bijeenkomsten: 1 uur training betekent 2 uur voorbereiding (opnames maken, beelden selecteren, sessies voorbereiden)

Werkwijze:

U ervaart eerst zelf wat een camera met u doet en leert wat de effecten zijn als je wordt gefilmd. Tevens leert u de grammatica van beeldtaal en leert u waar de situatie aan moet voldoen voordat u met filmen kunt beginnen: de ethische grenzen. U analyseert meerdere klassensituaties en brengt deze systematisch in kaart. U leert het gedrag analyseren van een docent die met een groep werkt, docenten die met subgroepen of individuele leerlingen werken. Belangrijk is dat u zelf beschikt over een camera. Er wordt vanuit gegaan dat u zelf video opnames maakt en inbrengt.

Na afloop:

- kent u de ethische grenzen van video gebruik
- kunt u een geschikte opname maken
- weet u de effecten ervan op de leraar
- hebt u een interpretatie kader voor de beelden
- kent u de logica van communicatie op groepsniveau
- kent u de communicatie cyclus op individueel niveau
- kunt u micro-analyses maken
- kunt u videomateriaal selecteren van sterk naar zwak

Leidinggevend beeldcoachen: niveau 2

Dit deel van de opleiding is een verdieping op niveau 1 en verhoogt uw vaardigheden in het interpreteren en selecteren van beeldmateriaal. Daarnaast verdiept u in deze fase uw visie op onderwijs en vertaalt u deze met behulp van beelden in concreet waarneembaar gedrag. Hierbij wordt in ongeveer 6 sessies de basis uitgebouwd van uw professionele vaardigheden op het gebied van leidinggevend beeldcoachen. Daarbij ontstaat meer inzicht in het coachingsproces zelf en het eigen aandeel daarin. U traint zichzelf door video opnames te maken in de eigen beroepspraktijk en deze in de training in te brengen. U leert effectief met collega's te werken. U bepaalt gezamenlijk de vraagstelling, maakt gerichte video opnames en voert feedbackgesprekken met de docent. U reflecteert op uw eigen begeleidersvaardigheden door ook de feedbackgesprekken op te nemen en te analyseren. U bestudeert literatuur en maakt een schriftelijke zelfevaluatie.

De totale tijdsbesteding is afhankelijk van het aantal leraren dat u begeleidt, maar is gemiddeld 4 uur per week.

Werkwijze:

U maakt opnames in de praktijk en brengt deze tijdens de verschillende sessies van de opleiding in. U weet het beeldmateriaal zo te ordenen dat leren mogelijk wordt. U kunt ook inschatten of de gecoachte autonoom met het materiaal aan de slag kan. U oefent en bepaalt hoe een gesprek met de gecoachte een optimaal effect kan hebben. U voert voortdurend gesprekken in de praktijk en neemt ook dat op video op. U reflecteert achteraf op uw eigen vaardigheden en attitude. Zo ontwikkelt u zelfkennis, en leert u al doende de methode. U krijgt inzicht in de werkwijze met de camera en ervaart wat het effect is van uw eigen (bege)leidersstijl.

Na afloop:

- kunt u een selectie maken van beelden die competentiebevorderend is voor de docent
- kunt u een coachingsgesprek voeren waarbij videobeelden het hoofdbestanddeel zijn
- kunt u een veranderingstraject in gang zetten

Als u minimaal twee trajecten succesvol hebt uitgevoerd, ontvangt u na afloop van dit jaar het certificaat Leidinggevend Beeldcoachen, niveau 1 en 2.'

Mocht u zich verder willen bekwamen in leidinggevend coachen, dan is het mogelijk een tweede jaar te volgen. Na dit jaar krijgt u het certificaat 'Leidinggevend Beeldcoachen, niveau 3'.

De opleiding is aangemeld en geregistreerd bij het Schoolleiders Register voor 250 registeruren.

Kosten: De kosten zijn € 2.100,- per jaar, inclusief materiaal.

Aanmelding

Via het aanmeldingsformulier

De bijeenkomsten worden gehouden in het midden van het land.

Het opleidingstraject start in maart 2019. De data worden nog nader bekend gemaakt.

De opleiders

Vanuit de V&F Onderwijs Consult wordt deze opleiding gegeven door Lia Voerman of Frans Faber, al dan niet in samenwerking met een andere beeldcoachopleider van de Stichting Didactisch Coachen.

Gecertificeerde beeldcoaches van het Opleiders Collectief Beeldcoaching kunnen zich laten registreren als “gecertificeerd Beeldcoach” in het Register voor erkende Beeldcoaches van de Stichting Opleiders Collectief Beeldcoaching.

